

ПРОГРАМА
вступного іспиту зі спеціальності
231 Соціальна робота
для здобувачів вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня

Вступне слово

Програма складена з урахуванням програми рівня вищої освіти магістра спеціальності 231 «Соціальна робота». Вона містить розділи, у першому з яких відображені, основні питання освітнього компоненту «Експертиза практичної соціальної роботи» програми 231 «Соціальна робота» рівня «магістр»; у другому – основні питання освітнього компоненту «Професійний супровід (супервізія) в соціальній роботі» програми 231 «Соціальна робота» рівня «магістр»; у третьому – основні питання освітнього компоненту «Технології збереження здоров'я в соціальній сфері» програми 231 «Соціальна робота», у четвертому – основні питання освітнього компоненту «Методологія і методика наукових досліджень в соціальній роботі» програми 231 «Соціальна робота», у п'ятому – основні питання освітнього компоненту «Консультативні техніки соціальної роботи у міжкультурному вимірі» програми 231 «Соціальна робота», у шостому – основні питання освітнього компоненту «Менеджмент у соціальній роботі» програми 231 «Соціальна робота», у сьомому – основні питання освітнього компоненту «Методика викладання соціальної роботи» програми 231 «Соціальна робота», у восьмому – основні питання освітнього компоненту «Практика соціального адміністрування» програми 231 «Соціальна робота», у дев'ятому – основні питання освітнього компоненту «Управлінські аспекти посередництва при розв'язанні конфліктів» програми 231 «Соціальна робота», у десятому – основні питання освітнього компоненту «Управлінська практика соціальної інклюзії» програми 231 «Соціальна робота», в одинадцятому – основні питання освітнього компоненту «Здоров'єзбережувальна діяльність в соціальній роботі» програми 231 «Соціальна робота», у дванадцятому – основні питання освітнього компоненту «Особливості соціальної роботи з біхевіоральними залежностями» програми 231 «Соціальна робота», у тринадцятому – основні питання освітнього компоненту «Технології соціальної роботи з сім'ями з узалежненими особами» програми 231 «Соціальна робота»

Розроблені питання базуються на навчальних компонентах програми рівня «магістр» зі спеціальності 231 «Соціальна робота»: компонент 1. Соціальні технології; компонент 2. Соціальне управління, спрямовані на виявлення знань та умінь здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 231 «Соціальна робота».

Розділ 1. Експертиза практичної соціальної роботи.

1. Мета та перспективи оцінки практики.
2. Проектний та моніторинговий підходи до оцінки.
3. Оцінка клінічної соціальної роботи — дизайн з одним суб'єктом.
4. Вимірювання та аналіз.
 5. Види вимірювальних інструментів.
 6. Вимоги до вимірювальних інструментів.
 7. Основні компоненти програми.

- 8.Розробка логічної моделі програми.
- 9.Етапи проведення оцінки програми.
- 10.Кількісні і якісні методи в оцінюванні.

Розділ 2. Професійний супровід (супервізія) в соціальній роботі.

- 1.Моделі і функції професійної супервізії, які сприяють кращому менеджменту конкретного випадку та допомагають студентам під час проходження навчальної практики.
- 2.Довіра у процесі формування стосунків за умов супроводу.
- 3.Способи застосування професійної супервізії з метою сприяння фаховому та особистісному зростанню й удосконаленню.
- 4.Оцінювання потреб професійної супервізії і визначення та застосування ефективних підходів у конкретному контексті
- 5.Розроблення підходів до подолання труднощів і конфліктів за умов професійної супервізії.
6. Оцінювання власних потреб студентами у професійній супервізії під час проходження ними навчальних практик.

Розділ 3. Технології збереження здоров'я в соціальній сфері.

- 1.Здоров'єзбереження – провідна ідея громадянського суспільства.
- 2.Дослідження здоров'я окремої людини, груп населення, громад і визначення їхніх потреб у збереженні здоров'я: методи, способи, методики.
- 3.Сучасні тенденції розвитку науки і практики охорони і збереження здоров'я людини у світі й в Україні.
- 4.Технології збереження здоров'я у соціальній роботі як інновації.
- 5.Проектування і впровадження здоров'єзберезувальних технологій у практику соціальної сфери: знання, уміння, навички, компетентність, ціннісні орієнтації та особистісні якості соціального працівника.
- 6.Специфіка застосування технологій збереження здоров'я у соціальній роботі з особами із проблемами ментального здоров'я, в осіб з прогресивними порушеннями здоров'я (хвороба Альцгеймера, синільна деменція), ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД, онкохворих пацієнтів хоспісів, дітей з гіперактивним розладом і дефіцитом уваги, розладом спектру аутизму)

Розділ 4. Методологія та методи дослідження в соціальній роботі.

- 1.Поняття дослідження в соціальній роботі та його види.
- 2.Специфіка емпіричного соціологічного дослідження.
- 3.Основні етапи соціологічного дослідження.
- 4.Програма конкретного соціологічного дослідження та її функції.
- 5.Основні вимоги до складання програми дослідження та її структура.
- 6.Методологічна частина програми та її зміст: формулювання теми, мети, завдань дослідження.
- 7.Визначення об'єкту і предмету дослідження, одиниць спостереження.
- 8.Логічна інтерпретація понять та формулювання гіпотез дослідження.
- 9.Методична частина програми дослідження.
- 10.Генеральна і вибіркова сукупність.
- 11.Поняття репрезентативності. Різновиди виборок.
- 12.Основні методи конкретно-соціологічного дослідження: спостереження,

експеримент, аналіз документів, контент-аналіз, опитування, соціометричні тести та інші.

13. Опитування та його різновиди.

14. Анкетування та його технічний інструментарій.

15. Процедурний розділ програми.

16. Стратегічний і робочий план дослідження.

17. Обробка і аналіз соціологічної інформації.

18. Сфери використання результатів емпіричних соціологічних досліджень у науковій і практичній діяльності.

Розділ 5. Консультативні техніки соціальної роботи у міжкультурному вимірі.

1. Теоретичні основи та принципи консультування в соціальній роботі.

2. Значення особистості в процесі консультування.

3. Ролі соціального працівника в процесі консультування.

4. Етика консультування.

5. Процес соціального консультування: підготовка та проведення.

6. Стадії консультування.

7. Процедури і техніки в співвідношенні з етапами консультування.

8. Типи клієнтів та їх орієнтації.

9. Відмінності індивідуальної роботи з клієнтом, сімейного консультування та групової роботи.

10. Соціальне консультування осіб різної статі.

11. Ведення записів, менеджмент конкретного випадку.

12. Створення файлу клієнта.

Розділ 6. Менеджмент у соціальній роботі.

1. Контекст існування організацій, які надають соціальні послуги.

2. Організації, що надають соціальні послуги та їхнє оточення.

3. Організаційна структура.

4. Організаційні зміни та розвиток.

5. Організаційний дизайн.

6. Адміністрування та менеджмент організацій, що надають соціальні послуги

7. Фінансовий менеджмент в організаціях, що надають соціальні послуги.

8. Управління людськими ресурсами.

9. Управління груповими процесами в організаціях.

10. Управління волонтерами

11. Організаційні технології та інформаційні системи.

Розділ 7. Методика викладання соціальної роботи.

1. Поняття про методику викладання як педагогічну спеціальність.

2. Зміст освіти в умовах ступеневої системи підготовки фахівців.

3. Сутність і структура процесу навчання.

4. Специфіка навчального процесу у вищій школі.

5. Основні принципи навчання в умовах професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

6. Методи і засоби навчання у вищій школі. Інноваційні педагогічні

технології в підготовці фахівців соціальної сфери.

7.Форми організації навчання професійно-технічних і вищих навчальних закладах.

8.Підготовка викладача до заняття.

9.Контроль, облік та оцінювання успішності студентів вищих закладів освіти та професійно-технічних навчальних закладів.

10.Особливості модульно-рейтингової системи оцінювання успішності студентів у сучасних умовах входження в Болонський процес.

11.Компетентнісний підхід в освіті.

12.Навчання впродовж життя.

Розділ 8. Практика соціального адміністрування.

1.Аналіз організації як системи;

2.Елементи стратегічного розвитку організації.

3.Створення “ідеальної” структури організації;

4.Кадрова політика організації.;

5.План формування людських ресурсів.;

6.Дизайн системи набору кадрів;

7.Поняття дизайну посади.;

8.Системи мотивації та винагород;

9.Методологія створення громадської організації;

10.Кадровий менеджмент;

11.Управління фінансами;

12.Професійна підтримка (супервізія) у соціальній роботі.;

13.Підвищення потенціалу трудових ресурсів;

14.Система оцінювання діяльності працівників;

15.Розірвання трудової угоди.

16.Моніторинг та оцінювання діяльності організації;

17.Технологія та організація діловодства в закладах соціальної сфери;

18.Дизайн збору даних та система звітності.

Розділ 9. Управлінські аспекти посередництва при розв'язанні конфліктів.

1.Практичне відпрацювання комунікативних навиків, що використовуються у процесі посередництва.

2. Відпрацювання навиків моделі посередництва.

3. Попередні індивідуальні зустрічі.

4. Спільні зустрічі – відкриваюча, середня, заключна.

5. Відпрацювання навиків укладання заключної угоди.

6. Різновиди тренінгових підходів у вивченні посередництва.

Розділ 10. Управлінська практика соціальної інклюзії.

1.Концепції соціальної ексклюзії.

2.Ексклюзія як соціальна проблема.

3. Соціальна інклюзія: концептуальні підходи до визначення та цінності.

4.Європейська модель соціальної мобільності: від ексклюзії до інклюзії.

5.Сучасна соціальна політика і принцип інклюзії.

6.Суб'єкти політики інклюзії: державні соціальні служби.

7. Суб'єкти політики інклюзії: громадські організації.
8. Законодавчі аспекти здійснення соціальної роботи в Україні для впровадження та відстоювання прав осіб, що виявилися вилученими із суспільного життя.
9. Практика соціальної інклюзії щодо людей похилого віку.
10. Інклюзивна освіта: міжнародний та вітчизняний досвід.
11. Інклюзія і працевлаштування.
12. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих ситуаціях як метод соціальної інклюзії.
13. Соціальна реінтеграція осіб, які повертаються з місць позбавлення волі.
14. Соціальна інклюзія ВІЛ-інфікованих в суспільство.
15. Соціальна підтримка безпритульних.
16. Планування ведення випадку.
17. Соціальна сітка в роботі з сім'єю (особою).

Розділ 11. Здоров'єзберезувальна діяльність в соціальній роботі.

1. Зміст і напрями діяльності соціального працівника у контексті збереження здоров'я.
2. Принципи та цінності здоров'єзберезувальної діяльності в соціальній роботі.
3. Розвиток і особливості здоров'єзберезувальної діяльності у світі: ретроспективний аналіз XIX-XX ст. в Європі, Північній Америці.
4. Особливості сучасної здоров'єзберезувальної діяльності в США, Канаді, Великій Британії, Скандинавських країнах (в закладах охорони здоров'я, догляд в кінці життя, у дитячих стаціонарах, в онкології і трансплантології, у сфері громадського здоров'я).
5. Принципи формування соціальної політики з подолання соціальних нерівностей відносно здоров'я.
6. Міжсекторальна взаємодія у питаннях збереження здоров'я населення.
7. Моніторинг і оцінювання програм і проектів соціальної роботи у контексті здоров'єзбереження: в подоланні ВІЛ/СНІДу, попередженні онкозахворювань, зниженні рівня смертності чоловіків, запобігання стресу на робочому місці.

Розділ 12. Особливості соціальної роботи з біхевіоральними залежностями.

1. Визначення біхевіоральної залежності та міфи щодо такого роду залежності.
2. Природа біхевіоральної залежності.
3. Стадії виникнення залежності.
4. Наркоманія, токсикоманія, полінаркоманія.
5. Особливості психологічної залежності.
6. Залежність від їжі, булімія та анорексія.
7. Залежність від азартних ігор - "темблінг", залежність від роботи - працеголізм, залежність від кохання сексу.
8. Фактори адиктивної поведінки студентів.
9. Соціально-психологічні особливості студентів, схильних до адиктивної поведінки.
10. Утворення психологічних механізмів залежності від психоактивних речовин: мінімізація, раціоналізація, ілюзія і заперечення, інтелектуалізація,

відвертання уваги, фантазування або магічне мислення.

11. Використання цих механізмів клієнтами залежними від психоактивних речовин.

12. Розпізнавання дій механізмів.

13. Методироззброєння цих механізмів.

14. Спілкування із залежними особами.

15. Встановлення контакту.

16. Оцінка стану залежної особи.

17. Ресурси і потреби залежної особи.

18. Побудова довірчих стосунків із залежною особою.

19. Недискримінація і принципи толерантності із залежними особами.

20. Проблема подолання недовіри.

Розділ 13. Технології соціальної роботи з сім'ями з узалежненими особами.

1. Теоретичні засади технологій у соціальній роботі

2. Класифікація соціальних технологій.

3. Типова технологія соціальної роботи як алгоритм діяльності.

4. Прикладні технології: система соціального забезпечення як технологія соціальної роботи.

5. Технології виявлення сімей, що опинились в складних життєвих обставинах.

6. Технології соціальної роботи з сім'ями соціального ризику, асоціальними сім'ями, з сім'ями з ознаками насильства щодо членів сім'ї з прийомними сім'ями.

7. Взаємодія суб'єктів соціального супроводу.

Форми контролю та критерії оцінювання

Організування та проведення вступних випробувань до аспірантури здійснюється відповідно до правил прийому до аспірантури Національного університету "Львівська політехніка" у відповідному році.

Вступний іспит зі спеціальності 231 «Соціальна робота» проводиться у письмово-усній формі згідно з окремим графіком, який затверджується Ректором Університету та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Університету не пізніше, ніж за 3 дні до початку прийому документів.

Екзаменаційні білети вступного іспиту зі спеціальності 231 «Соціальна робота» формуються в обсязі програми вищої освіти магістра зі спеціальності 231 «Соціальна робота» та затверджуються на засіданні Вченої ради Навчально-наукового Інституту гуманітарних і соціальних наук.

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Екзаменаційний білет вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 231 «Соціальна робота» містить:

- письмову компоненту з чотирьох питань: два питання з частини 1 «Соціальні технології» і два питання з частини 2 «Соціальне управління» (кожне із чотирьох питань екзаменаційного білета оцінюється максимально в 20 балів, максимальна сумарна кількість балів для письмової компоненти – 80 балів);

- усну компоненту вступного іспиту з чотирьох питань (кожне із чотирьох питань усної компоненти оцінюється максимально в 5 балів, максимальна сумарна кількість балів для усної компоненти – 20 балів).

Критерії оцінювання кожного питання письмової та усної компоненти вступного іспиту зі спеціальності 231 «Соціальна робота» є такими:

Оцінка **«відмінно»** (18-20 балів для питань письмової компоненти та 5 балів для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно і послідовно, з вичерпною повнотою відповів на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обгрунтовано будувати висновки.

Оцінка **«добре»** (14-17 балів для питань письмової компоненти та 5 балів для питань усної компоненти та 4 бали для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу.

Оцінка **«задовільно»** (10-13 балів для питань письмової компоненти та 3 балів для питань усної компоненти): вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття;

Оцінка **«незадовільно»** (0-9 балів для питань письмової компоненти та 0-2 бали для питань усної компоненти): вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Виконання завдань вступного іспиту зі спеціальності 231 **«Соціальна робота»** передбачає необхідність неухильного дотримання норм та правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Львівська політехніка». За порушення зазначених норм та правил вступники в аспірантуру притягаються до відповідальності згідно вимог чинного законодавства.

Рекомендована література.

1. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування / Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. – Львів: ПАІС, 2007. – 296 с.

2. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Академія праці та соціальних відносин. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 172 с.

3. Браун А., Боурн А. Супервізор у соціальній роботі: супервізія догляду в громаді, денних та стаціонарних установах / А.Браун, А.Боурн: Пер. з англ. Т.Семигіної. – К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2003. - 240 с.

4. Вайс К. Оцінювання: Методи дослідження програм та політики. – К.: Основи. – 2000 р.
5. Все про соціальну роботу [Текст]: [Навчальний енциклопедичний словник-довідник] / За науков. ред. д.с.н., проф. В.М. Пічі. -- Вид.3-тє, виправлене, перероблене та доповнене. -- Укладачі: Піча В.М., Гайдук Н.М., Клос Л.Є., Бік О.Я. – Львів: «Новий Світ - 2000», 2014. – 618 с.
6. Здоров'я і здоровий спосіб життя: полідисциплінарний вимір: колективна монографія (2020)/ Л. Д. Климанська, Т. М. Климус, Л. Є. Клос, М. Я. Козак, О. Є. Макух, С. Г. Ставкова, Т. Г. Тюріна, Н. А. Уманець, М. В. Школяр. – Львів: Новий Світ – 2000, – 174 с.
7. Здоров'єзберезувальна діяльність фахівця соціальної сфери: словник-довідник (2021) / С. К. Андрейчук, О. Я. Бік, О. І. Герус, О. О. Джавадян, Н. М. Зеленко, Л. Д. Климанська, Т. М. Климус, Л. Є. Клос, М. Я. Козак, О. Є. Макух, О. М. Микитюк, Р. М. Папіж, В. М. Піча, В. Є. Савка, Т. Г. Тюріна, Н. А. Уманець, М. В. Школяр, У. В. Яцишин. – Львів: Новий Світ – 2000, 2021. – 346 с.
8. Імас Л., Ріст Р. К. Шлях до результатів. Планування та проведення ефективних оцінювань розвитку / Лінда Дж. Морра Імас, Р. К. Ріст - Київ. – 2015. – 580 с.
9. Кількісні та якісні методи збору інформації у соціальних дослідженнях: метод. посіб. з курсів «Методи збору інформації соціологічної інформації, ч.І», «Методи збору інформації соціологічної інформації, ч.ІІ», «Методологія і методи соціальних досліджень», «Методологія і методи наукового дослідження» для студентів напряму 6.03010100 – «Соціологія» та 6.13010200 – «Соціальна робота» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і «магістр»/ уклад.: О.П.Гілета, Л.Д.Климанська, М.Я.Козак, Р.О.Савчинський. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014 – 164 с.
10. Климанська Л.Д. Зв'язки з громадськістю: технології прагматичної комунікації: навчальний посібник / Л.Д.Климанська. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 164 с.
11. Климанська Л.Д., Климанська М.Б., Савка В.Є., Герасим Г.З., Клос Л.Є., Герус О.І., Сіреславський Я. (2020) Споживання алкогольних напоїв як соціальна проблема: створення стратегії протидії алкоголізму у Львівській області: колективна монографія. – Львів: ЗУКЦ.
12. Клос Л., Климанська Л., Савка В. та ін.(2021) Регулювання соціальних проблем в сучасному світі: теоретичні підходи та практики. Колект. моногр., присвячена 20-річчю каф. соціології та соц. роботи НУ «Львівська політехніка».-Львів: «Новий Світ -2000»- 196 с.
13. Клос Л. (2017). Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників до здоров'єзберезувальної діяльності в університетах США: теорія і практика: монографія (за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. Лактіонової Г.М.). Львів: Видавництво Львівської політехніки.
14. Клос Л.Є. Технології збереження здоров'я у соціальній сфері : навч. посібник / Л.Є. Клос. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. – 248 с.
15. Клос Л.Є., Микитенко Н.О. Вступ до практичної соціальної роботи (на прикладі вивчення досвіду України і Канади) / Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «соціальна робота» вищих навчальних закладів. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2005. – 148 с.

16. Кузьмін О.Є. Мельник О.Г. Теоретичні та практичні засади менеджменту: навчальний посібник - Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» ПДО), «Інтелект-Захід», 2009. – 384 с.
17. Логвиненко Т. Підготовка соціальних працівників в університетах Скандинавських країн: Данія, Норвегія, Швеція : монографія / Тетяна Логвиненко / за ред. Н.Г. Ничкало. –Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 500 с.
18. Мателега М.М. Азізов С.С. Психологічні особливості залежності як девіантної поведінки особистості/ /Pnpz_2015_7_12.pdf;
19. Мизирене Р. В. Психологическая зависимость от еды / Р. В. Мизирене. – М., 2005. – 150 с.
20. Модель процесу посередництва: концепції, методи та прийоми: Посібник. 2- ге вид., доп. / За ред. А. Журавського, Н. Гайдук. –Вінніпег;Львів: Малті – М, 2004. – 151 с.
21. Психосоціальна підтримка дітей і молоді у складних життєвих обставинах у системі професійної підготовки соціальних працівників “університет – громада”. Досвід Національного університету “Львівська політехніка” / за заг. ред. Н.М. Гайдук, Л.Є. Клос. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. – 28 с.
22. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія /Ю.М. рашкевич . – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168с.
23. Соціальна політика: навч.посіб. / Л.Д. Климанська, В.Є. Савка, Н.М. Хома (та ін.) / за заг. ред. В.М. Пічі та Я.Б. Турчин. – 2 вид. випр. і допов. – Львів: “Новий світ-2000”, 2014. – 318 с.
24. Society under construction – opportunities and risks. Edited by P.Baldys and K.Piatek. - Biala.- Bielsko-Biala.-2015. 4. Society under construction: changes and challenges. Edited by L. Klymanska, Ya. Turchyn, V. Savka.- Lviv. – 2016.
25. Теоретико-методичні засади викладання предметів гуманітарного циклу в професійно-технічних навчальних закладах / За ред. Васяновича Г.П. – Львів: Укр.технології. – 2013. – 220 с.
26. Теорії і методи соціальної роботи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред.Т.В.Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328с.
27. Управлінські аспекти соціальної роботи. Курс лекцій / під ред. М.Ф. Головатого.- К.: МАУП, 2004. – 368 с.
28. Шаповалова Т.В. Соціальний капітал та економічне зростання: монографія / Т.В. Шаповалова. –Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2013. – 300с.
29. Flaherty, M. P., Sikorski, E., Klos, L., Vus, V., & Hayduk, N. (2019). Peacework and mental health: From individual pathology to community responsibility. *Intervention, Journal of Mental Health and Psychosocial Support in Conflict Affected Areas*, 18 (1), 28-36 <http://www.interventionjournal.org/downloadpdf.asp?issn=1571-8883;year=2020;volume=18;issue=1; spage=18; epage=27;aulast=Budosan;type=2>

30. Gehlert S. Handbook of Health Social Work / Sarah Gehlert, Teri Browne. – Second edition. – New Jersey: John Wiley & Sons, Inc. Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. 2012. – 722 p.
31. Global Standards for Social Work Education and Training [Electronic resource] // Web-site / IASSW. – [електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://cdn.ifsw.org/assets/ifsw_65044-3.pdf
32. Lewis, J.A., Lewis, M.D., Packard, T., & Souflee, Jr., F. (2001). Management of human service programs (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning.
33. Nina Hayduk, Liliia Klos, Larysa Klymanska and Sofiya Stavkova (2020). The Organizing of Community Health Clinic of Lviv Polytechnic. Journal of Organisational Studies and Innovation, 7 (1), 1-16. <http://www.mbacademy.org.uk/index.php/josi-issues>
34. Sheridan Ch.L., Radmacher S.A.: (1998) Psychologia Zdrowia- Wyzwanie dla biomedycznego modelu zdrowia, (Przekład: Anna Dodziuk, Danuta Golec, Helena Grzegorzewska-Klarkowska, Barbara Mroziak Maria Zakrzewski). Warszawa. Wydawnictwo Instytut Psychologii Zdrowia, 531 s.